

Cziczó Attila:

# Ahol a Svéd megpihent kedden

vígjáték

©2024

[www.cziczo.hu](http://www.cziczo.hu)

*„A Művészet ne kritizáljon,  
csak gyönyörködtessen!”<sup>1</sup>*

---

<sup>1</sup> Szegő György, Jászai Mari-díjas díszlettervező gondolata a Műcsarnok igazgatójaként.

szereplők:

**AJKAI GERTRÚD - az ASSZONY**

*jólelkű, vidám, naiv közalkalmazott, középkorú nő*

**JÖNSSON DOMINIK - a SVÉD**

*jégkorong edző, ötvenentúli férfi,  
egy évtizedig Svédországban élt*

**PALAZNAKY ANDOR - a FIÚ**

*félénk, túlművelt, visszahúzódó  
hatvanas férfi, enyhe aspergeres  
beütéssel*

**ÖZVEGY**

*hetvenes, kedves úriember, egykor  
jómódú közalkalmazott, jelenleg  
hajléktalan, azóta a Váci utca 40.  
pincéjében él*

# 1.

---

(Helyszín: a FÉM Színház színpada és nézőtere. A színen a még le nem bontott Dzson Meklén vagyok c. előadás díszlete: ágy, asztal, székek, hintaszék, kályha, agancs, nyílpuska, mikrofon stb. Halvány jelzőfény világít csupán. Nagy a csend, majd hangok kintről. A díszletágyon, frissen vasalt hálóruhájában hirtelen felemelkedik az Özvegy, körülnéz, majd papucsába bújik és óvatosan kisétál a teremből. Kisvártatva a nézőtéri bejárási ajtóban megjelenik Dominik, majd mögötte Gertrúd.)

DOMINIK Jó estét. (köhint) Elnézést!

GERTRÚD (tolja beljebb a másikat) Mi van?

DOMINIK Nincs itt senki.

GERTRÚD (belép) Miért nincs itt senki?

DOMINIK Nem tudom.

GERTRÚD Hol vannak?

DOMINIK Kik?

GERTRÚD A személyzet.

DOMINIK Milyen személyzet?

GERTRÚD Éjjeliőr, vagy mit tudom én!

DOMINIK Ez egy kis színház, itt nincs éjjeliőr.

GERTRÚD Miért nincs?

DOMINIK Nem tudom.

GERTRÚD Semmit sem tudsz. (körülnéz) Zicher, hogy volt itt valaki. Hallottam.

DOMINIK Az az András lehetett.

GERTRÚD Andor. Még alszik.

DOMINIK Honnan tudod, hogy Andor?

GERTRÚD Mondta.

DOMINIK Hm. És honnan tudod, hogy még alszik?

GERTRÚD Mert láttam, amikor elmentünk... Tudod, oda!

DOMINIK (vigyorogva körülnéz, megöleli Gertrúdot) Odavagyok érted...

GERTRÚD (lepisszegi) Félórája hagytuk abba! (igazgatja Dominik öltönyét) Öltözz már fel rendesen! Színházban vagyunk.

DOMINIK Ott.

GERTRÚD (sétál a díszletben) Itt történik a csoda.

DOMINIK Itt.

GERTRÚD Sokkal nagyobbnak tűnt.

DOMINIK (a nézőtérre mutat) Onnan nézve minden nagyobb.

GERTRÚD (felszalad a nézőtérre) Tényleg. Te is.

DOMINIK (beleül a hintaszékbe) Úgy nézek ki, mint egy színész?

GERTRÚD Hááát!

DOMINIK Azt ne mondd, hogy nem tudnál elképzelni!

GERTRÚD (leül a díszletágyra, színészkedik) Dzson Meklén vagyok! Szar! Fasz! Geci! (komolyan) Miért kell ezekben az alternatív színházakban mindig csúnyán beszélni? (két kezével végigsimítja az ágyat) Fura lehet minden este ugyanazt csinálni.

DOMINIK (feláll) Te is ugyanazt csinálod minden nap. (megfogja a bábút, énekel) Bábu vagy?

GERTRÚD Az más.

DOMINIK Mi? (leül mellé) Na? Kipróbáljuk?

GERTRÚD Nem vagy normális! Színházban vagyunk.

DOMINIK (megpusztilja) Jól van, na. Akkor mit csináljunk?

GERTRÚD (lefekszik a díszletágyra) Itt aludt a Lengyel Tamás.

DOMINIK (komolykodva) A Lengyel Tamás?

GERTRÚD Tudod, a Mi kis falunkból, a sorozatból. A színész. A Gyuri.

DOMINIK A sorozatból, ja.

GERTRÚD Nem ismered?

DOMINIK Miért kellene egy Jászai Mari-díjas színészt pont egy sorozatból ismerni?

GERTRÚD Jaj, de túlművelt valaki!

DOMINIK És nem aludt. Csak ült.

GERTRÚD Nem tök mindegy? (pikírtén) Mert csak a díjak számítanak, ja, az aranyérem, ugye?

DOMINIK Az elismerés számít.

GERTRÚD Jaj, egyem azt a sportagyadat! (odabújik) Miért szeretsz?

DOMINIK (meglepődik) Mit miért?

GERTRÚD Mit szeretsz bennem?

DOMINIK Ez most hogy jött hirtelen?

GERTRÚD Naaa! Mit szeretsz bennem?

DOMINIK (próbál semleges maradni) Szép vagy.

GERTRÚD Tudom. És még?

DOMINIK Jól nézel ki. Ahhoz képest jó az alakod!

GERTRÚD Mihez képest?

DOMINIK A korod... Hogy hány éves vagy.

GERTRÚD (mérgesen) Ja! (kedvesen sürgetve) És még?

DOMINIK Szeretem a hangod. Ahogy nevetsz. Vicces vagy. Odaadó. (a melleiről beszél) Jók a... formás, tudod! Meg jól főzöl, gondolom! Legalábbis azt mondtad. És adtál kulcsot a lakásodhoz.

GERTRÚD Ágyneműt is vettem.

DOMINIK Azt is.

GERTRÚD De még nem használtad. Sohasem.

DOMINIK Még nem.

GERTRÚD      Kilenc éve.

DOMINIK      (gyorsan folytatja) Nagyon szép a szemed. Az a legszebb. És jól táncolsz. (csend) Mindig velem vagy, ha szólok, hogy jó nekem. Elfogadsz olyannak, amilyen vagyok. (csend) És te? Miért szeretsz?

GERTRÚD      (megvonja a vállát) Nem tudom. Csak úgy.

DOMINIK      (vár) Ennyi?

GERTRÚD      Jöttél, lettél, vagy, leszel.

DOMINIK      (feláll) Nekem miért kellett mindent felsorolni?

GERTRÚD      Találkozhatok majd egyszer Lilivel?

DOMINIK      (hazudik) Persze. (csend) Akkor mi legyen?

GERTRÚD      Hol a kijárat?

DOMINIK      Nem itt.

GERTRÚD      Látom. (mutatja) Ott ültünk.

DOMINIK      (elindul) Megkeresem.

GERTRÚD      Ott meg az Andor. Az jobb hely.

DOMINIK      Itt mindegyik jó hely. Nem túl nagy a nézőtér.

GERTRÚD      Megkeresed?

DOMINIK      Mi van?

GERTRÚD      Nem mi van, hanem tessék!

DOMINIK      Tessék?

GERTRÚD      Megkeresed a kijáratot?

DOMINIK      (nem válaszol, csak felhúzza a szemöldökét, és úgy bólint)

GERTRÚD      Nézd meg Andort is!

DOMINIK      Jó. (elmegy)

(Dominik elmegy kijáratot és Andort keresni. Gertrúd várakozik, közben egyre bátrabban nézegeti a

díszletet. Megjelenik mögötte az Özveggy, egy tálcán italokat és poharakat egyensúlyoz. Illedelmesen köhint, Gertrúd végre észreveszi.)

ÖZVEGY       Szép jó estét kívánok, hölgyem.

GERTRÚD       (hatalmasat sikít)

ÖZVEGY       (próbálja nyugtatni) Tessék csak...

GERTRÚD       (hosszan sikít)

ÖZVEGY       (próbálja nyugtatni) Én...

GERTRÚD       (szaggatottan sikít)

ÖZVEGY       (nyugodtan vár)

GERTRÚD       (lassan kifulladás, már némán sikít)

ÖZVEGY       (vár még)

GERTRÚD       (némán ordít) Do-mi-nik!

ÖZVEGY       Ha megengedi, bemutatkozom. (meghajol)  
Özveggy Kovács Pál.

GERTRÚD       Te ki vagy?

ÖZVEGY       Özveggy Kovács Pál, szolgálatára.

GERTRÚD       Meg fogsz erőszakolni?

ÖZVEGY       (zavartan) Kérem, én ilyesmit nem terveztem.

GERTRÚD       (némán ordít) Do-mi-nik!

ÖZVEGY       Szerintem üljünk le, igyon egy kellemes italt, a partnere pedig hamarosan visszatér körünkbe.

GERTRÚD       (még mindig ijedten) Nem a partnerem, csak a... Te kicsoda vagy?

ÖZVEGY       (nyugtatja magát) Hagyjuk ezt, kérem! Foglaljon helyet, igyon egy kortyot, és mindannyian megnyugszunk. (italt tölt) Sajnos jéggel nem szolgálhatok.

GERTRÚD       (elveszi a poharat, iszik) Te egy színész vagy?

ÖZVEGY        Nem kérem, az előadásban egy másik kel-  
lemes öregúr szerepelt. Én sosem szí-  
nészkedtem. Bár drága feleségemmel  
szinte szerelemmel rajongtuk a színhá-  
zat és minden más művészetet.

GERTRÚD        (némán ordít) Do-mi-nik!

ÖZVEGY        Hamarosan itt lesz körünkben Dominik.  
*Pax animi.*<sup>2</sup> Ha megkérdezhetem, miként  
találhattam magácskáékat ilyen későtájt  
ebben a kis ékszerdobozban?

GERTRÚD        (fenyegetően) Dominik nagyon erős. Jég-  
korong edző. Svéd.

ÖZVEGY        Oh!

GERTRÚD        Mindjárt visszajön. Csak a kijáratot ke-  
resi.

ÖZVEGY        Az kérem zárva van. És fém ajtó. Erős,  
mint a bivaly. Van még egy kijárat, de  
az is fém.

GERTRÚD        (iszik)

ÖZVEGY        Itt minden fém. Ugye, hogy jobb?

GERTRÚD        Te vagy az éjjeliőr?

ÖZVEGY        Mint már említettem, én a lakó vagyok,  
kérem.

GERTRÚD        Itt?

ÖZVEGY        (széttárja karjait) Itt.

(Belép Dominik, meglepődik az Özvegy jelenlétén.)

ÖZVEGY        (felpattan, kézfogásra jelentkezik) Á,  
bizonyára Dominik úrhoz van szerencsém.  
A svéd jégkorong edző, ugyebár?

DOMINIK        (Gertrúdnak) Ez mi?

GERTRÚD        (súgva) Itt lakik.

DOMINIK        Itt?

---

<sup>2</sup> Nyugalom, lelki béke. (latin)

GERTRÚD (tölt magának, bólint, és iszik)  
ÖZVEGY (meghajol) Özveggy Kovács Pál.  
DOMINIK (önkéntelenül kezét fog vele) Jönsson Dominik.  
GERTRÚD (ijedten) Miért mondtad meg a neved?  
DOMINIK Mit tudom én!

(Óvatos lépésekkel megérkezik Andor. Ijedt tekintettel körülnéz, majd meghajol.)

ANDOR (félénken) Jó estét kívánok.  
GERTRÚD (hangosan felröhög) Tisztára, mint az előadásban a kisnyilas!

(Andor észreveszi az Özveggyet, ijedten összeesik, Dominik éppen hogy csak el tudja kapni. Lefekteti a földre. Gertrúd iszik, nem mozdul. Az Özveggy tesz egy tétova lépést, ám csak tisztos távolból figyel az eseményeket.)

DOMINIK (a többieknek) Kint is ezt csinálta. Szellemekről ordítozott, aztán összeesett. És újra. És újra. (pofozgatja Andort) Hahó! Fel kellene ébredni, öregem!  
GERTRÚD (tölt) Hát még ilyet én nem láttam!  
ÖZVEGY (elveszi az üveget) Drága hölgyem, mértékkal, ha kérhetem!  
GERTRÚD (gyorsan megissza az utolsó kortyot) Én nem szoktam általában.  
ANDOR (éledezik) Hol vagyok?  
DOMINIK Színházban.  
ANDOR Hány óra van?  
GERTRÚD (hunyorogva nézi karján az óráját)  
DOMINIK Tizenegy körül.

ANDOR (kétségbeesetten) Jaj, szegény édesanyám!

GERTRÚD Hol van szegény?

ANDOR Kórházban.

GERTRÚD (nem érti)

ÖZVEGY (Dominiknak) Tölthetek? (tölt, méregeti) Úgy rémlik, mi már találkoztunk itt valamelyik este!

DOMINIK (idegesen) Az ki van zárva. (eltolja az italt) Nem kérek.

GERTRÚD (elveszi a poharat) Most vagyunk itt először.

ÖZVEGY Akkor csak az lehet, hogy összekevertem valakivel.

GERTRÚD Össze szokták.

ANDOR Nekem a kórházba kell mennem!

DOMINIK Nyugodjon le mindenki a picsába! Jó?

ANDOR (megrogynak a lábai)

DOMINIK Mi van már megint?

ANDOR Nem bírom a trágárságot.

DOMINIK Milyen trágárságot?

GERTRÚD (inna, de üres a pohara) A picsába. Az volt trágár.

DOMINIK Jó. (vesz egy nagy levegőt) Tehát... (Özvegynak) Te ki vagy?

ÖZVEGY Özveggy Kov...

DOMINIK Özveggy, eddig stimmel. Mit keresel itt?

GERTRÚD Itt lakik. A Lengyel Tamás ágyán.

ÖZVEGY Úgy van, kérem.

DOMINIK Itt?

ÖZVEGY Itt, kérem. Beköltöztem.

DOMINIK De miért?

ÖZVEGY Hitvesem halálával elvesztettem kedves kis lakásunkat.

DOMINIK      Kiesett a zsebedből, vagy hogy?

GERTRÚD      Domi!

DOMINIK      Hogy lehet elveszíteni egy lakást? Elvette a bank?

ÖZVEGY      (bekönnyesedő szemmel bólint)

DOMINIK      De miért?

ÖZVEGY      (újra derűsen) Majd egy este ellátogattam ide, bezáródtak az ajtók, és itt ragadtam. De hiszen ez ismerős eset, nemde? Ám én jól éreztem magam, otthosszá tettem, s majd' egy éve a műsorrend szerint élek. Ha vendégek vannak, én is vendég vagyok, ha előadás van, sétálgatok a Váci utcában, ha pedig nincs senki, akkor szellemként élem magányomat. (Dominiknak) Meg mernék esküdni, hogy egyik este mi találkoztunk egy előadás szünetében!

DOMINIK      Mondom, hogy sohase' jártam még itt! (ideges) Hol a kijárat? Hogyan húzhatunk el innen a fasza?

ANDOR      (szédelegve leül a földre) Jaj!

DOMINIK      Hagyjuk már ezt a szarságot!

ANDOR      (felsír)

DOMINIK      Oké, nem káromkodok. Hol van az a... kibalanszírozott kijárat?

GERTRÚD      Zárva van. Itt ragadtunk. Itt fogunk éhen halni ebben a koszfészekben.

DOMINIK      Nekem ne mondja senki, hogy a XXI. században egy belvárosi színházból nem lehet kijutni! (előveszi mobilját) Hívom a zsarukat.

ÖZVEGY      Az kérem nehéz lesz a térerő hiányában. Pince, ugyebár.

DOMINIK      (félrevonul, leül) Fasza.

ANDOR      (megrándul)

ÖZVEGY      Úgy gondolom, helyezzük magunkat kényelembbe, készüljünk fel a hosszú együttlétre, és élvezzük egymás társaságát!

ANDOR        (kétségbeesetten) Édesanyámmal mi lesz nélkülem?

DOMINIK      (felkiált) Internet! Internet biztos van. Wifi. He?

ÖZVEGY      (tereli a témát) Ki tudja azt!

DOMINIK      Mi a wifi jelszó? (nem válaszolnak) Ne már, hogy senki sem tudja!

ANDOR        (csendesen) Én nem használok wifit.

GERTRÚD      Mikor nyitják ki az ajtókat?

ÖZVEGY      Ugyebár holnap ünnepnap, ezért is volt ma este előadás, mégpedig hétfőn, ami igen ritka itt, így holnap a takarító hölgyre nem számíthatunk. Előadások csütörtöktől vannak minden héten, ezért azt gondolom, szerdán legkésőbb szabadok lesznek valamennyien.

ANDOR        Jaj!

DOMINIK      Ezt nem hiszem el! XXI. század. Nem hiszem el!

ÖZVEGY      (elővesz egy pakli kártyát) Megnyugtatóul szívesen belenézek lehetőségeink tárházába.

GERTRÚD      Ez mi?

ÖZVEGY      Taró. Mindent tud.

GERTRÚD      Megmondja a jövőt?

ÖZVEGY      Ha azt nem is, de magunkról sokat elárulhat. (elővesz egy lapot) A Bolond. Hm. Drága feleségem lapja. (elérzéke nyül) Vad, makacs, független. Ilyen volt.

DOMINIK      Ezt az... izét inkább hagyjuk!

ÖZVEGY      Kérem! (elteszi a kártya paklit) És hogyan találták meg ezt a kedves kis színházat?

GERTRÚD Domi hallotta, hogy milyen jó előadás ez a Dzson Meklénes. És hogy a színház is kellemes hely. (Domira néz, hogy kell-e még mondani valamit) Szóval így. Még sosem jártunk itt.

ÖZVEGY (Andorra néz)

ANDOR (nem érti)

GERTRÚD És te? Hogy kerültél ide?

ANDOR Édesanyám nézte ki a Pesti Műsorban. Arra gondoltunk, hogy a Váci utcában csak jó színház lehet. Mi csak igazi színházakba szoktunk járni, azt hittük, ez is az. És édesanyám lelkes támogatója a kultúrának, ezért is vásároltunk támogatójegyet. Az előadást pedig Lengyel Tamás művész úr miatt választottuk. Édesanyám kedveli. (bólint) Őt mindenki szereti. (sír) De már nem tudott eljönni velem, hogy megnézzé.

ÖZVEGY Értem. (csend) Esetleg tehetnének velem egy körsétát, hogy megismerhessék ideiglenes otthonukat!

DOMINIK Én nem megyek sehova.

ANDOR Maradjunk itt! Együtt.

GERTRÚD Én szívesen körülnézek ideiglenes otthonunkban. (elindul, súgva Dominiknak) Nyugtasd meg ezt az autistát!

(Az Özvegy és Gertrúd elmennek, Dominik idegesen néz utánuk, majd Andorra.)

ANDOR (elmosolyodik) Köszönöm.

DOMINIK Ezt nem hiszem el.

ANDOR Még be sem mutatkoztam. (csend) Palaznaky...

DOMINIK Andor. Már mondtad, nem emlékszel?

ANDOR Sajnos nem. (csend) S ön? Vagy tegeződünk? Már nem emlékszem. (csend) Hogy szólíthatlak?

DOMINIK Dominik. (határozottan kezét fog) Jönsson Dominik.

ANDOR (felszisszen a kézfogástól) Jönsson? Érdekes név.

DOMINIK Svéd.

ANDOR Svéd?

DOMINIK Svéd.

ANDOR (csend) De miért?

DOMINIK Anyámék disszidáltak, aztán elváltak, anyám férjhez ment, megkaptam pappá nevét. Ezért.

ANDOR Ez mikor volt?

DONIMIK Nem tök mindegy? Nyolcvannyolcban.

ANDOR Engem megnyugtat, ha beszélgetünk. Szegény édesanyám jár csak a fejemben. Egész életemben vele éltem. Nem is emlékszem olyan napra, amikor ne lett volna mellettem. Édesapám fiatalon elment, megörököltük a bélyegboltot, azóta élek így: otthon édesanyámmal, a boltban egyedül. Csak nagy néha mozdulunk ki kultúrálódni.

DOMINIK Milyen bélyegbolt? Posta?

ANDOR Bélyegritkaságokat gyűjtök és árulok.

DOMINIK Beszarok.

ANDOR Ezt ne, kérem! Kérlek... Nagyon zavar a trágárság.

DOMINIK (közelhajol) Zavar?

ANDOR (hosszan néz Dominik szemébe, rettegve, megrémülve) Nagyon.

DOMINIK Nem vagy egy Dzson Meklén, az tuti.

ANDOR (felnevet) Remek előadás, ugye?

DOMINIK Az.

ANDOR        A kistermetű gyilkos úr nagyon meggyőző volt az íjpuskájával.

DOMINIK      (hallgat)

ANDOR        Mindig érdeklődéssel figyelem a gyengék harcát. Talán azért, mert én is efféle vagyok. Mit tegyek? Ilyennek születtem. Így neveltek. Az alkoholt sem bírom. Nem vagyok az a férfias férfi. Ezért is aludtam el. Kissé kótyagos lettem az italom mellett. Hálás vagyok, hogy értem jöttél...

DOMINIK      Nem fognád be?

(Andor folytatja a beszélgetést, közben visszaérnek a többiek, érdeklődve hallgatják.)

ANDOR        Van egy indiai ügyfelem, Mumbai-ban él, s ő mesélte, hogy amikor látta a Slumdog Millionaire-t, akkor tudta meg, hogy Indiában élnek szegények is. Milyen érdekes, ugye? Hiszen mi sem találkozunk éhhalál küszöbén élő magyarokkal, pedig az országnak lassan a fele él mélyszegekénységben. (Dominiknak) Gondolom, Svédországban is így van!

DOMINIK      Mit tudom én!

ANDOR        Te sem ismered az alsóbb osztályokat, ugye?

DOMINIK      (nem érti, inkább nem válaszol)

ANDOR        Ugye?

DOMINIK      Nekem te ne ügyézz!

ANDOR        (hosszan néz Dominik szemébe, eltökélten, de félelemmel telve) Jó.

GERTRÚD      (csodálkozva nézi Andort) Te beszélsz indiaiul?

ÖZVEGY       Arra jutottunk Gertikével, hogy otthonossá tesszük ideiglenes lakunkat. Ho-zunk némi ételt, italt, elcseverésünk,

s holnap, frissen ébredve kitaláljuk a folytatást.

DOMINIK      Hogy a tökömbe tudtok ti ennyit beszélni?

GERTÚD        Tetszik a Gertike. (Dominiknak) Neked miért csak Gerti vagyok?

DOMINIK        (nagy levegőt vesz) Milyen ételt hozunk, és honnan?

GERTRÚD        Még szerencse, hogy ebben az előadásban nem ettek a színészek. Láttam egyszer az Örkeny... (nem jut eszébe a keresztneve)

ÖZVEGY        (kedvesen segít) István.

GERTRÚD        Igen, az Örkeny úr egyik darabját, a Macskafogót...

ÖZVEGY        (kedvesen kijavítja) Játék. Macskajáték.

GERTRÚD        Azt. Végigzabálták. Én olyan éhes lettem, hogy majdnem belehaltam. Az első sarkon beültünk egy kricsmibe, és ettem egy nagyadag káposztástésztát.

DOMINIK        (gúnyosan) Gondolom cukorral.

GERTRÚD        Naná, hogy azzal. Mivel kéne? Kristálycukorral és borssal.

ÖZVEGY        (felszisszen)

GERTRÚD        Mi van vele?

ÖZVEGY        Világéletemben csak sóval tudtam megenni ezt a számomra is oly kedves ételt.

DOMINIK        Borssal kell enni. Slussz.

GERTRÚD        Mi az, hogy kell?

DOMINIK        Jó, én úgy szoktam.

ÖZVEGY        Hallottam már fahéjas fűszerezésről is, de az túl egzotikus nekem.

GERTRÚD        (kirázza a hideg)

DOMINIK        Se só, se cukor. Ne már! (Andornak) És te? Anyáddal hogy eszitek?

ANDOR           Mi nem eszünk tésztát. Semmilyen szénhidrátot nem eszünk az egészségünk miatt.

DOMINIK       Ki gondolta volna!

ANDOR           (sírva) És mégis!

GERTRÚD       Na tessék, most rohadt éhes lettem!

ÖZVEGY       Nézzünk valami csemegét, és italt is keressünk hozzá!

GERTRÚD       Van ott hátul valahol egy italos raktár. Domival ott... ott voltunk.

DOMINIK       Ne Domizz előttük!

GERTRÚD       De hát mindenki Domizni szokott. (többieknek) A JSE-ben nagyon sok fiatal edz Domi, ott is így mondják a gyerekek.

ÖZVEGY       Egy igazi edző? (elmélázik) Biztos, hogy nem találkoztunk már?

DOMINIK       Sose' voltam itt. Pont.

GERTRÚD       Igazi edző. Hoki. Jégkorong. Mert svéd. Azok jók ebben.

ANDOR        Én még sohasem hokiztam. Nem áll rá a kezem.

GERTRÚD       (csend) Ezt most hagyjuk!

ANDOR        Jó.

GERTRÚD       Minden meccsen ott vagyok én is. Illetve megvárom Domit, mert nem szeretné, ha összefutnék Lilivel. De így is megszerettem a hokit... izé... jégkorongot, pedig nem ez a legmagyarabb sport. De Domi a svédeknel tanulta, és nagyon sokra vitte, még válogatott is lett, de hazajött egy osztálytalálkozóra, mert osztálytársak voltunk három évig a Kőrösi-ben, és...

DOMINIK       Miért kell ennyit pofázni?

ANDOR        (megroggyan a térde)

GERTRÚD       (felháborodva) Nem pofázok!

DOMINIK Jó, akkor minek ennyit beszélni? Színházban vagyunk, könyörgöm. Tiszteljük meg a helyet azzal, hogy betartjuk a színházi szabályokat, vagy hogy mondják! A sárga inges színész rémlik? Csak nézett, szuszogott, és mindenki értette. Nem kell túlvakerálni! (a többiekre mutat) Semmi közük nincs hozzá! Hozzánk.

GERTRÚD (utánozza Dominikot) Semmi közük nincs hozzánk.

ÖZVEGY (elveszi a poharat Gertrúdtól) Úgy vélem, az italok mellé némi rágcsálnivalót is érdemes lenne elfogyasztani, hogy kevésbé ártson!

ANDOR Lisztérzékeny vagyok.

DOMINIK Már meg sem lepődöm rajta.

GERTRÚD Hagyd már szegényt! (többieknek) Mindig ezzel a legyél-férfi-komám stílussal jön ez a Domi. Pedig ötven felett már...

DOMINIK Mi van ötven felett? Már nem vagyok férfi? Vagy mi van?

GERTRÚD (hozzábújik) Nyugi, nekem csak te vagy a férfi. (dorombol) Már 36 éve. (csók) Édes Domikám!

ÖZVEGY (köhint) Szóval úgy gondolom, étel után is néznünk kellene!

DOMINIK Milyen étel?

ÖZVEGY Amit elfogyaszthatunk az ital mellé. Hisz már említettem.

DOMINIK Te is kóستolatsz, öreg?

ÖZVEGY Ugyan, kérem! Nem vagyunk mi egy súlycsoportban.

DOMINIK (érzi, hogy a mondat mögött cinizmus rejtezik) Mi? (dadogva) Nem. Nem vagyunk. Ezt jól látod.

GERTRÚD (várja, hogy megszólalhat-e) Hoppá, be sem mutatkoztam még! Gertrúd vagyok, ezt már tudjátok. De szeretem a Gertit. A

Gertikét még jobban. (kedvesen pukedlizik) Ajkai Gertrúd, ansanté. Domival mi nem vagyunk együtt. Neki családja van. Kislánya. Lili. Nagyon szereti. Még nem találkoztunk. Titkos vagyok. Kilenc éve.

DOMINIK (sóhajjt) Hozok valami piát. (Özvegynék) Ez a szmöttyi most kevés ide. (kimegy)

GERTRÚD (megvárja, míg elmegy, majd Andorhoz fordul) Te vagy az Andor, ugye? (kedvesen int, hogy mutatkozzon be) Milyen Andor?

ANDOR (esetlenül meghajol) Palaznaky Andor.

GERTRÚD Oh! Palaznaky? (Andor bólint) Ő pedig az Özveggy. (bemutatja őket egymásnak. Özveggy, Andor. Andor, Özveggy.

ÖZVEGY (kezet nyújt) Özveggy Kovács Pál.

ANDOR Palaznaky Andor.

GERTRÚD Na! Amúgy nem szoktam ennyit beszélni, biztos a színház hozza ki belőlem. Nem sokat járok, de Domi nagyon meg akarta nézni ezt a Dzson Meklént, de nem a Lengyel Tamás miatt, őt csak én szeretem. Jó a büfé is. Ittam egy pezsgőt. Meg egy vodka-narancsot. Szóltam is a pultosnőnek, hogy a zárjegy le van szakadva. Legalább egy százas, ha jövünk ellenőrizni. Navos vagyok. De a jobb fajtából. Senki sem szeret minket, pedig csak a dolgunkat végezzük.

ÖZVEGY (szájtátva hallgatta) Egy csoda a színház, ugye? Hogy magácska micsoda mesélő lett itt a világot jelentő deszkákon!

GERTRÚD Ha majd középiskolás lesz a Lili, szerintem elhozzuk ide. Van valami diákos előadás is, gondolom!

ANDOR Az Esti Kornél. Olvastam a műsorplakáton. Tudom ajánlani.

GERTRÚD Már láttad?

ANDOR            Kosztolányi nagy-nagy kedvencünk édesanyámmal. Sokat olvastunk fel otthon.

ÖZVEGY          Meglepő, hogy manapság még léteznek családi felolvasások.

GERTRÚD        (nem érdekli a téma) És? Ki mivel foglalkozik? Én navos vagyok. (Andornak) Te? Mit csinálsz amúgy?

ANDOR            Van egy kis üzletem az Ottlik közben. Bélyegritkaságokat gyűjtök és árulok. És beteg édesanyámat ápolom otthon. Szegény...

ÖZVEGY          Oh, Ottlik Géza! Drága feleségem nagy tisztelője volt. A bridzs, ami összekötötte őket. „Egy bridzsjátzsma, ha mégoly absztrakt is, része a valóságnak, paránya. S abban különbözik a többi részetől, hogy itt végére tudunk járni a miértnek láncának.”<sup>3</sup> Ez volt a drágám filozófiája. (elmereng) Szenvedéllyel szerette a játékot. Még előttem is titkolta.

GERTRÚD        (értetlenül hallgatja) De te miért itt laksz?

ÖZVEGY          Egy all in-nel búcsúzott a drága. (tetetett optimizmussal) Néha mindent elveszítünk, hogy aztán felépíthessünk új életeteket.

(A bejáratban megjelenik Dominik egy láda borral. Diadalittasan felemeli.)

DOMINIK        Báró Steiner. Bikavér. Egészségünkre!

(Sötét.)

---

<sup>3</sup> részlet Ottlik Géza: *Kalandos hajózás a bridzs ismeretlen vizein c. könyvéből*

## 2.

---

(Néhány órával később. A földön rengeteg üres üveg, mindenki szótlanul, bódultan ücsörög.) [Innentől folyamatosan isznak, bódultságuk alakítja egyre inkább megnyíló őszinteségüket.]

ÖZVEGY (vidáman körülnéz, és felkiált) Ugye, hogy megmondtam?

DOMINIK *Helvete!*<sup>4</sup>

ANDOR Oh, anyám!

DOMINIK Itt mindenki megőrült? Mit kell ordibálni?

GERTRÚD (spiccesen dudorászik)

DOMINIK Gerti, veled meg mi van?

GERTRÚD Ittas lettem.

DOMINIK Te sosem iszol.

GERTRÚD Amúgy sose. De sohase mondd, hogy soha!

ANDOR Lement a vércukrom.

ÖZVEGY Minden rosszban van valami jó! S most nem a leesett vércukorra gondoltam, hanem a találkozásra, hogy egymásra találtunk ebben a nem vágyott helyzetben.

DOMINIK (feláll, kimegy) Elmegyek brunzolni.

ÖZVEGY (nem érti)

GERTRÚD (súgva) Vizek.

ÖZVEGY (nevetve) Van mit, úgy gondolom.

ANDOR Órák óta nem gondoltam szegény édesanyámra. Nagyon kétségbeesett lehet.

ÖZVEGY A kórházakban odafigyelnek a betegekre.

---

<sup>4</sup> Svéd indulatszó.

GERTRÚD      Én csak azt nem értem, hogy miért akarta megölni a színészeket?

ÖZVEGY        Párdon?

GERTRÚD        Az a nyeszlettke. Az előadásban, tudod!

ÖZVEGY        Á, a Dzson Meklén vagyok!

GERTRÚD        Mi vagy? Neked most akkor ez a neved?

ÖZVEGY        Nem, kérem. Az előadásnak a címe.

GERTRÚD        Milyen előadásnak?

ÖZVEGY        Amit említett volt.

GERTRÚD        Volt? (csend) Te nem tudsz rendesen magyarul? Te is svéd vagy?

ÖZVEGY        (nem érti) Párdon?

GERTRÚD        (Andornak) Te magyar vagy?

ANDOR          (sírva) Tudom, hogy meghalni ment oda.

GERTRÚD        He, ugyanúgy sírsz, mint a nyeszlettke. (megveregeti a vállát) Nyugalom, nem fog meghalni, majd kikezelik. Melyikben van?

ANDOR          A Honvéd kórházban.

GERTRÚD        Jaj de elit! (közel hajol) Miért gyilkolta a színészeket?

ANDOR          (elhaló hangon) Ez csak egy szimbólum. Egy gondolati fogalmat érzékeltető jel, és csakis képzelettársítási folyamatként érzékelhető. (egyre lelkesebb) Azaz, hogy halált hoz, felhívja a figyelmet az értéktelenségre. Valójában nincs tényleges gyilkolás, csak a színház, mint eszköz használja képzelettársításként a halál, mint végkifejlet tényét. (felsír) Édesanyám!

GERTRÚD        (csend) Dominik! (kétségbeesetten) Dominik!

ANDOR          (halkan sír) Mi lesz velem?

ÖZVEGY        Érdekes gondolatmenet. Én már többeszerre láttam ezt az előadást, mitöbb,

igen specifikus látószögből, de nem gondoltam volna, hogy bárki más is felfedez metaforákat a dramaturgiában. Valóban arról van itt szó, kérem, hogy a felszínen tárgyalt, szinte bugyuta történetmesélés mögött meghúzódik egy rejtett filozófiai felvetés: mi az érték?

(Jön vissza Dominik)

GERTRÚD Domi! Ezekkel van valami.

DOMINIK Mi történt?

GERTRÚD Megkérdeztem, hogy miért gyilkolta a színészeket, erre filozófikusokat kezdtek beszélni.

DOMINIK (felnéz rájuk) Mi van?

GERTRÚD Azt kérdeztem csak, hogy miért gyilkolta a színészeket?

DOMINIK Mert egy pótapát keresett mindben, hogy felnőhessen végre.

GERTRÚD (meglepődve) Honnan tudod?

DOMINIK (megvonja a vállát) Annyira egyértelmű!

GERTRÚD (felkacag) Mi van, ironizálsz? Egyértelmű? (felcsattan) Itt mindenki meghülyült? Miket zagyváltok itt össze-viszsa? Azért röhögtük szarrá magunkat, mert speciális látószögben néztünk, mert képzetet társítottunk, mert apa-ideált kerestünk? Meg a végkifejlet ténye? Ja, persze! Viccseket mondtak, aztán a szegény Lengyel Tamás Hollywood helyett mehetett vissza Zagyvaalsóra ittasan királyt játszani. Ennyi meg egy bambi. Mit néztetek ti?

DOMINIK Gerti...

GERTRÚD Engem te ne gertizz, ne gertizz! Ezért nem jár senki ilyen színházba, mert ilyen hülyeségeket akarnak belebeszélni a rendezők, meg a túlműveltek. Nincs

mondanivaló? Hát nem is kell. Röhögés kell és sírás, slussz. Semmi másra nincs szükségem a napi nyolc óra munka után, amikor a dolgozó ember már pont gondolkodni nem akar.

DOMINIK (magának) Ittasan?

ÖZVEGY Ezzel azért vitatkoznék, kedves...

GERTRÚD Mivel? Na, mivel?

DOMINIK (cinikusan) Na, mivel?

ANDOR (elfelejtve szorongását) Tulajdonképpen a transzcendenciához kapcsolódó értékek konfliktusáról beszélünk, amikor a ki-mondott egyszerű szavak mögött a gondolat pusztulása vagy győzelme kerül a színmű tartalmi tényfeltárásába.

GERTRÚD (hosszan nézi Andort) Téged én most agyonnyilazlak. Hol van az a fegyver? Dominik, én kibírom az éhséget, a bezártságot, a kétségbeesést, de ezt a farkatlan faszmutogatást nem vagyok hajlandó tovább hallgatni.

ANDOR (nyel egy nagyot)

DOMINIK Nyugi van! (a többieknek) Fejezzük be ezt az okoskodást. (Gertrúdnak) A színház nem egy egzakt tudomány, ahogy anyám mondaná.

GERTRÚD Anyád így mondta?

DOMINIK Fingom sincs, mit jelent, de jól hangzik.

ÖZVEGY Pedig találó kijelentés! Ám egyáltalán nem egzakt. Metafizikainak inkább nevezném, de a művészet úgy általában tudománytalan.

ANDOR (félve néz Gertrúdra, mielőtt megszólalna)

GERTRÚD (szólna, de inkább hallgat)

ANDOR (felbátorodva) A művészet és a tudomány olyan magával ragadó kölcsönhatásban él

egymás mellett, hogy nincs olyan gondolkodó, akit le nem nyűgözne. Bár nem úgy tűnik, de a művészet és a tudomány sokkal jobban kapcsolódik egymáshoz, mint gondolnánk. A kreativitás és a logika. Együtt élnek, egymást és bennünket is gazdagítva, az értelem pallérozóiként.

GERTRÚD (csend) Dominik, hozzáal még bort!

DOMINIK (megöleli Gertrúd) Nyugodj meg! Nektek pedig be lehet fejezni! (Özvegynek) Ha te tényleg itt laksz hónapok óta, nem igaz, hogy nem tudsz valami kijáratot! (Özvegy széttárja a karját) Fasz. (kimegy)

ANDOR Ez az én nagy problémám, hogy nem tudok bekapcsolódni semmiféle diskurzusba. Édesanyám olyan szellemi szintre terelt, amit már csak vele vagyok képes megértetni és megérteni.

GERTRÚD (halkan) Pofánbaszom, esküszöm.

ÖZVEGY (Andornak) Ezt meg tudom érteni. Drága feleségemmel 51 évnyi házasságunk alatt mi is saját nyelvet beszéltünk, amit senki más. (elméláz, majd folytatja) A művészet és a tudomány is arra törekszik, hogy értelmet adjon a világnak a maga nyelvén.

GERTRÚD (kintről flexelés zaja hallatszik) Ez meg mi? (Özvegynek) Nagyon nem viselem, amikor átlagkoponyák játsszák az okosat. Üres... Üres fecsegés.

ÖZVEGY Pedig az előadásban is két nyelvet beszéltek, nemde? Amit mindenki ért, s amit csak a dekódolni képes kevesek.

GERTRÚD Aha! Én melyik is vagyok? A kevesek, vagy a sokak? És te tulajdonképpen miért is laksz itt? (mutatja a kezével) Esetleg valami kicsi kis piszkos üzletecske? Bujkálunk a hatóság előtt? Hm?

DOMINIK (jön vissza egy láda borral) Találtam egy flexet. Nekiستم az ajtónak, de meg se karistolta.

ANDOR (felnevet) Karistolta.

DOMINIK Vicces?

ANDOR Bocsánat. Még nem hallottam ezt a kifejezést.

DOMINIK Nekem te itt ne urizálgass!

GERTRÚD (odabújik) Domi, mikor viszel haza innen?

DOMINIK (zavartan) Hova haza?

GERTRÚD Nem hozzátok, te butus! Hozzám haza. Nem szeretek itt lenni.

ANDOR Én is menni akarok!

DOMINIK (Gertrúdnak) Én ezt lecsapom! (Andornak) Hogy a tökömben tudnálak kivinni titeket? Mintha nem lenne egyértelmű, hogy itt maradunk napokig! (magának) Szegény Lili!

GERTRÚD (megöleli) Megszakad a szívem azért a kicsi lányért.

ANDOR Hol fogunk aludni?

DOMINIK (mutatja) Majd a Lengyel Tamás ágyába befekszik mindenki, aztán ha minden kötél szakad, átvedlünk kannibálba, és kifilézem a legcsontosabbikat. A felxszel.

ANDOR (hosszan néz Dominik szemébe, eltökélten, harciasan) Jó.

ÖZVEGY Sajna, kérem, ez csak kellékágy. Nem bír ki több embert. Alattam is recseg-ropog. (zavart csend után) Drága Gertike, zárjuk le ezt a diskurzust egy konklúzióval! Ha megkérdezhetem, mit visz magával a ma esti előadás után? (Gerti úgy érti, hogy ellop valamit) Nem kérem! Mire emlékszik majd, ha ez a színház jut eszébe?

GERTRÚD (megérti) A bezárás nélkül?

ÖZVEGY           Legyen!

GERTRÚD        (elgondolkozik) Jó volt az előadás, nevetséges, izé... Tiszta a vécé, kényelmes a szék, láttam a Lengyel Tamást közelről, szép a kávézó, csak a zárjegy le volt szakadva. Voltak halak az akváriumban. (csend) Kell még?

ÖZVEGY        Itt a megoldás! Mindenki megtalálja a maga örömét. Bő négyévtizedig igazgattam egy kedves idősotthont, s mindig, mindenkivel elértem, hogy keresse a jót a ború árnyékában.

DOMINIK        Csak azt nem értem, hogy ezzel a kurva okos agyaddal hogy a fenében lettél titkos lakó egy színház pincéjében?

ÖZVEGY        (csend) Maga a színház egy pince.

DOMINIK        Szóval? (cizelláltan) Hogy sikerült a föld alá süllyedni?

ÖZVEGY        Néha veszíteni is tudni kell.

ANDOR          (vékony hangon felkiált) Haza akarok menni!

(Nagy csend után a többiek felnevetnek, nem tudják abbahagyni.)

DOMINIK        Ebből kéne előadást csinálni. Hugyosra röhögné magát mindenki.

GERTRÚD        Az a nő hogy röhögött a Lengyel Tamáson! (utánozza a röhögést) Hgrrrr...

DOMINIK        (nagyon nevetnek) A férje meg röhögött mellette.

ÖZVEGY        Bizony, bizony, így születnek, kérem, a drámák.

GERTRÚD        (komolyan) Hogy?

ÖZVEGY        Az író figyelni a világot, megragad egy pillanatot, egy cselekvést, és kiszínezve elénk tárja a fantázia szülte mesét.

GERTRÚD (Dominiknak) Látod? Egy kurva szót nem értettem most sem. (Özvegynék) Na de ebből milyen színházi előadás lehetne? Négyen bezárva egy pincében? Nagyon izgalmas!

ÖZVEGY Mrožek urat azért érdemes lenne megkérdezni.

GERTRÚD (tanárnénisen) Kicsodát?

ANDOR Sławomir Mrožek.

GERTRÚD (Dominikra néz)

DOMINIK (cikizve bólogat)

GERTRÚD Képzeld, tudom kicsoda.

DOMINIK (meglepődik) Na ki?

GERTRÚD Író. Vagy rendező. A Pestiben láttam valami előadást. Na, ott nem volt min röhögni!

DOMINIK A Pestiben? És kivel?

GERTRÚD A céggel. Az legalább ingyen volt. Ide csak 25% kedvezményt kaptunk. A navosok.

ÖZVEGY Nézzük az alaphelyzetet! Négyen összearva egy színházban.

GERTRÚD Muszáj, hogy a valóság legyen?

ÖZVEGY Ugyan, kérem! Éppen az a lényeg, hogy érdekessé, befogadhatóvá dramatizáljuk a megtörténtet. Ami érdekli a nézőt.

GERTRÚD Akkor én lehetek mondjuk Klára?

ÖZVEGY Egy név mit változtatna, drága?

GERTRÚD Akkor ne találjanak vécét. És áram se legyen!

ÖZVEGY Ezek sem lényeges változtatások.

GERTRÚD Ja, mert sötétben aztán mindent lát a néző!

ÖZVEGY Vannak erre is formulák. A Dohány utcai seriff mélyen megérintett. De a Black Comedy is ügyesen játszott a sötétrel.

GERTRÚD Akkor támadjanak a zombik!

DOMINIK Dehogy támadnak!

GERTRÚD Pedig felvehetnél egy olyan lőszeres pántruhát, mint a Will Smith!

DOMINIK (kezd hatni a bor) Tudod mit? Én leszek a Svéd.

ÖZVEGY (lelkesen) Aki egy kedd hajnalán megmenti az Asszonyt.

GERTRÚD Az leszek én!

DOMINIK (kezében egy borral) Legyőzi báró Stei-  
nert, aztán a harc után mély barátságot  
ápolnak.

GERTRÚD A Svéd és az Asszony örökké szereti egy-  
mást. Ugye?

DOMINIK (megpusztilja a homlokát) Örökké.

GERTRÚD Mert ez színház?

DOMINIK Mert ez színház, drágám.

GERTRÚD (civilként) És az életben?

DOMINIK (csend) Az most nem számít.

GERTRÚD (fennhangon) És van egy kicsi lányuk.  
Lili.

ÖZVEGY Remek.

DOMINIK (halkan Gertrúdnak) Lilit is muszáj?

GERTRÚD (romantikusan) Kell, mert nekem nincs.

DOMINIK (tereli a témát, Andorhoz fordul) Neked  
még nincs, barátom.

ANDOR (felkiált) Nincs hitem! Nincs hitem.

DOMINIK (felröhög) Rendben. Andor atya fekete  
reverendában tiktok videóra táncol.  
(mutatja) Tipitopi lépésekkel, az fon-  
tos.

ANDOR (komolyan veszi) Oh!

DOMINIK Cölibátus is lesz, nem baj?

ANDOR Eddig is így éltem életem.

GERTRÚD Nem mondod!

DOMONIK (folytatja) Özvegy barátunk lesz a Színház Szelleme.

ÖZVEGY Ez a színpad szomjazza a szellemeket, vállalom.

DOMINIK Levitálni tudsz?

ÖZVEGY Megpróbálhatom.

GERTRÚD Levi mi? (Dominiknak) Most te mitől lettél hirtelen ilyen aktív?

DOMINIK Három lehetséges válaszem van. Egy. Tőled, szerelmem. Kettő. Az ital teszi. Vagy három: a színház varázsa, a hely szelleme miatt megnyílt az agyam kapacitása.

GERTRÚD Aha. (többieknek) És mi lesz a műfaja?

DOMINIK (hosszan nézi Gertrúdod) Te olyan szavakat használasz, amiket az elmúlt negyven évben sosem hallottam tőled.

GERTRÚD Mit tudod te, hogy milyen szavaim vannak?

DOMINIK Ennyire nem ismernélek?

GERTRÚD Számold össze a perceinket! Meglepődsz majd.

DOMINIK Mert?

GERTRÚD Negyven nap se jön össze a híres negyven éved alatt.

DOMINIK (viccesen) Tehetek róla?

GERTRÚD (erőltetetten felnevet) Á, dehogy! Te pont nem tehetsz róla.

DOMINIK (komolyan) Attól, hogy ilyen szar minden, én mindent megteszek, hogy együtt legyek veled eleget.

GERTRÚD És mi az a szar?

DOMINIK Az, hogy itthon én vagyok a svéd. A svédeknel meg fordítva. Itt nem vagyok magyar, ott nem vagyok svéd. Szerinted nem zavar, hogy keresem a szavakat az anyanyelvemen? Miközben svédül max egy kiló

kenyeret tudok kérni, slussz. (elcsuklik a hangja) Nem olyan egyszerű ez, hazátlannak lenni.

GERTRÚD Hazátlannak? Te beszélsz tök furcsán, nem én.

ÖZVEGY Az identitás választott dolog, és nem faji. Ha magyarnak gondolja magát, akkor magyar. Ha svédnek, akkor svéd.

DOMINIK Nézz rám! Úgy nézek ki, mint egy svéd?

ÖZVEGY (zavartan Gertrúdra néz)

GERTRÚD Echte magyar vagy, drágám.

ANDOR (ünnepélyesen) Opera.

DOMINIK Mi van?

ANDOR Opera legyen!

ÖZVEGY Remek! Kortárs opera. Modern hangszerezés, képzetlen, de lelkes hangok, színes díszletek, abszurdba hajló fikció.

DOMINIK Mi van?

GERTRÚD Opera lesz belőlünk?

DOMINIK Én nem énekelek.

ÖZVEGY Playback lesz, barátom, nem kockáztattunk. Csak tátognunk kell.

GERTRÚD Na és a Színház Szelleme jó vagy rossz?

ÖZVEGY Színháza válogatja. De ez az itteni legyen jó!

ANDOR (lelkesen bekapcsolódik) A megbékélés hírnöke.

ÖZVEGY (énekelve) Béke!

DOMINIK De akkor politika is lesz benne!

ÖZVEGY Megkerülhetetlen. Legyen hát!

DOMINIK (egyből mondja a napi híreket) Annyira felbaszta az agyam, hogy a Koncz Zsuzsa meg a Bródy a kommunisták kegyeltjei, a Szörényi meg, bazdmeg, aki ugyanakkor ugyanott zenélt velük, ő meg a kegyvesztett!

ANDOR (nem bírja a káromkodást)

GERTRÚD Domi, ne politizálj folyton!

DOMINIK (ideges) Milyen országban élünk?

GERTRÚD (szigorúan lepisszegi) Domi!

DOMINIK Jól van már! Akkor ne legyen politika!

ANDOR Trianon.

DOMINIK (meglepődik) Mi van?

ANDOR Hazánkban ez egy fontos nemzeti kérdés, nem?

DOMINIK És?

ANDOR Nincs és. Konkrétan Kosztolányiról jutott eszembe. Sajnos van az a képességem, hogy lóugrás szerint cikáznak a gondolataim. És Kosztolányi unokatestvére...

GERTRÚD Nincs politika!

DOMINIK Oké, nincs. De...

GERTRÚD (lángoló tekintettel leállítja)

DOMINIK Oké, nincs „de” sem.

GERTRÚD Navos vagyok, könyörgöm!

DOMINIK (elröhögi magát)

GERTRÚD Vicces, ugye?

ÖZVEGY (várja az ötleteket) Hát akkor mi legyen, barátaim?

ANDOR (felugrik) Legyen tánc!

DOMINIK (lépegetve táncolni kezd) A tökömbe lett ilyen jó kedvem?

ANDOR Tigrisek és párducok, gyíjja! Hozzatok el istenünket, Dionüszoszt, Szilénosz fiát!

(A nagy mulatozás közben Andor rosszul lesz, belehány az egyik díszletelembe, majd ájultan lecsúszik a földre.)

DOMINIK (Gertrúdnak) Na? Ki a férfi, babám?

ÖZVEGY Hát így születnek a színdarabok! Mily egyszerű és mily bonyolult is, nemde?

GERTRÚD (komolyra vált) De olyan színdarab miért nincs, ami egy-az-egybe' az élet?

ÖZVEGY Van olyan is, drágám, van olyan is.

GERTRÚD (nem hiszi el) Ja, persze, van! (könnyes szemmel) De abból lenne tényleg dráma, ahogy mi egymásra találtunk Domival. Hm?

DOMINIK Gerti, ne csináld már!

GERTRÚD Aztán miért ne? (lelkesen) '88-ban szerelembe estünk, jól megizéltük egymást, tizenhét éves voltam, és Domi is, de az olyan volt, de olyan! Aztán ez a hülye disszidált a svéddekhez, azt hittem, már sohasem látom, erre tíz év múlva ott pöffeszkedett az osztálytalálkozón, és addig vigyorgott a képembe, hogy megint megizéltük egymást. És megint eltűnt, mert ment hokizni mindenfele. Aztán, kettőt kihagyva, a huszonötéves találkozón megint belémvigyorgott, aztán a harmincévesen is, de az sosem érdekelte, hogy egy egész életet arra tettem fel, hogy várok rá! És a covid után megjelent az ajtómban, hogy itt vagyok, Gerti édes, kezdjünk titkos viszonyt, mert nekem kicsi lányom van, a Lili, és feleségem, de téged akarlak, Gerti! És én meg azt mondtam, hogy jó, legyen titkos, majd elmúlik. De ez sosem fog elmúlni! És mennék, de nem tudok, maradnék, de nem tudok, szenvedek tőled, Domi, tudod? Mert te olyan jó apa vagy, férj vagy, hogy tisztellek érte, és ezért mindent elfogadok. De úgy fáj néha!

(Dominik kedvesen odalép, és átöleli Gertrúdöt.)

DOMINIK Szép vagy.

GERTRÚD (hosszan nézik egymást, néha legyint)  
Úgy fáj!

DOMINIK Még néhány év csak!

GERTRÚD Biztos?

DOMINIK Szeretlek, Gerti.

GERTRÚD Én szeretlek. (hozzábújik) Te nem is.

ANDOR (hirtelen felugrik) A kagyló! Elveszett.

ÖZVEGY Oh!

ANDOR Édesanyám kagylója. Pótolhatatlan emlék tőle.

DOMINIK Kagyló?

ANDOR Máltáról.

ÖZVEGY Hát hova lett?

ANDOR Nem tudom.

ÖZVEGY Nincs meg?

ANDOR Elveszett.

ÖZVEGY Hol?

ANDOR Nem tudom.

ÖZVEGY Nocsak!

ANDOR Az akváriumnál még megvolt. (Dominiknak) Nézzük meg, hátha megtaláljuk!

DOMINIK Mit?

ANDOR (könyörgő tekintettel) A kagylóm.

GERTRÚD Menj, segíts neki!

DOMINIK Pont most? Menjen egyedül!

GERTRÚD Na!

(Andor és a vonakodó Dominik kimennek.)

GERTRÚD (szentimentálisan) Jó lenne egy színdarabban élni! Domival, Lilivel egy család lenni. (sóhajt) Jó lenne!

ÖZVEGY        A művészet ereje abban is rejlik, hogy a hétköznapi valóságot is megváltoztathatja. Tessék megpróbálni!

GERTRÚD        (Dominikról beszél) Ez nem olyan, aki változtatna. Benne marad halálig. Én meg várhatok, bízva abban, hogy Jönssoné dobja fel elsőnek a pacskert. Lili addigra felnőtt lesz... (legyint) Mindegy.

ÖZVEGY        A színházban mindig és minden jobban alakul, mint az életben. Tessék bízni abban, hogy egyszer lehet ez fordítva is!

(Jön vissza Dominik, tánclépésekkel, a 'Csak ami fontos'<sup>5</sup> slágert dúdolgatva.)

GERTRÚD        Meglett?

DOMINIK        (dúdolva táncol) Meg ám!

---

<sup>5</sup> CSAK AMI FONTOS

*Bárcsak elmondhatnám,  
Hogy nincs már fény a szobám ablakán.  
(Nélküled.)  
Kár, hogy a balladám  
A búcsúról szól egy baljós éjszakán.  
Nem látlak, a lelkem sötét szívárvány.  
Könnyem szárad a szív lehangolt gitárján.  
Nem számít már.*

*Elmentél. És most valahol  
Jóbarátom, a Hold föléd hajol.  
A szívem zokogva zakatol,  
Mert a remény meghalt, messze jársz valahol.  
Nem látlak, a lelkem sötét szívárvány.  
Könnyem szárad a szív lehangolt gitárján.  
Nem számít már.*

*Csak ami fontos,  
Csak az marad meg rólunk a szív falán.  
Talán!  
Mert voltunk, te és én,  
Ezt soha el nem cserélném!  
Mert szebb nem történt még  
A világon.*

*Bárcsak elmondhatnám,  
Tá-rára tá-rára-rá-rá.  
Kár... tá-rára-rá.  
A búcsúról szól... tá-rá-rá-rára.  
Tá-rára a lelkem... tá-rára.  
Tá-rára a szív... tá-rá-rára.  
Nem számít már.*

GERTRÚD      Neked mitől jó a kedved?  
DOMINIK      (pörgeti) Tőled.  
GERTRÚD      Pedig csúnyákat mondtam.  
DOMINIK      (megáll) Szépeket mondtál, Gerti. Na-  
gyon szépeket. Rólunk.  
GERTRÚD      Hol hagytad azt a szerencsétlent?

(Özvegy eddig mosolyogva hallgatta őket, de meg-  
hall valamit kintről, elrohan.)

DOMINIK      Majd jön. (megpörgeti Gertrúdöt) Emlék-  
szel? Nyolcvannyolcban, Bulgáriában.  
GERTRÚD      (nevetve) Szozopol.  
DOMINIK      A tengerparton megcsókoltalak.  
GERTRÚD      Valami bolgár zene szólt a kempingből.  
DOMINIK      A sziklán, az a másik pár, emlékszel?  
Jött a lány apja, akkorát lekevert a  
srácnak, hogy majdnem beleesett a ten-  
gerbe.  
GERTRÚD      (kacag)  
DOMINIK      Akkor aludtunk először együtt. A sátor-  
ban.  
GERTRÚD      Előtte azért megcsináltál. Kétszer.  
DOMINIK      (sértetten) Ne rontsd el! (búgva) Az  
MK27 magnóból ez a dal szólt. 'Csak ami  
fontos', sálálálálá.  
GERTRÚD      Szerelmesek voltunk.  
DOMINIK      Te voltál az első.  
GERTRÚD      Kár, hogy két héttel később kidisszi-  
dáltál!  
DOMINIK      De visszajöttem!  
GERTRÚD      Kár, hogy nem hozzám!  
DOMINIK      Mindig hozzád!  
GERTRÚD      Soha. Soha. Soha.  
DOMINIK      Most veled vagyok. Ez is kár?

GERTRÚD     Most velem.

DOMINIK     Nincs más...

GERTRÚD     Nincs más...

(Éneklik a dalt, boldogan táncolnak. Dominik hirtelen megáll, mélyen Gertrúd szemébe néz.)

DOMINIK     Gerti! El kell mondanom valamit...

GERTRÚD     Na mit?

DOMINIK     Lili igazából... Szóval Lili... Ő nem...

ÖZVEGY     (feldúltan érkezik) Drágáim! Andor barátunk vérben ázva fekszik odaát.

GERTRÚD     (ellép Dominiktól, kétségbeesetten) Mit csináltál? Mit csináltál, Dominik?

(Sötét.)

# 3.

---

(Andor a falnak dőlve alszik, kezében szorítja a megtalált kagylót. Csupa vér az ingje, horzsolások a kezén, a fején, hatalmas kötés mögül a hasából egy vasdarab áll ki. Dominik a bábuval játszik. És a bábu megszólal. Monoton hangsúlyozással, gépiesen, kicsit orrhangon beszél – természetesen Dominik hangján.)

BÁBU (csend) Mi van?

DOMINIK (meglepődik)

BÁBU Mi van?

DOMINIK (zavartan) Semmi.

BÁBU Agyalsz, mi?

DOMINIK Mit csinálok?

BÁBU (csend) Lili.

DOMINIK Mi van Lilivel?

BÁBU Lehet, hogy már szomjanhalt.

DOMINIK Dehogy! (elgondolkozik) Néhány napot kibír.

BÁBU Odaszarik a kaktusz mellé.

DOMINIK Nem fog!

BÁBU Ki él egy kaktusszal együtt?

DOMINIK Én.

BÁBU Gratulálok.

DOMINIK Gratulálhatsz is!

BÁBU Te!

DOMINIK Mi van?

BÁBU Meddig játszhatod szerinted?

DOMINIK Mit?

BÁBU Tudod.

DOMINIK Nem tudom.

BÁBU Pedig de.

DOMINIK Pedig nem.

BÁBU Szegény Lili.

DOMINIK Szállj le Liliről!

BÁBU Majd ha te is.

DOMINIK Földhöz váglak!

BÁBU Nyugodtan.

DOMINIK Mit akarsz tőlem?

BÁBU Abba kéne hagyni!

DOMINIK De mit?

BÁBU Hogy Lilire fogsz mindent.

DOMINIK Dehogy fogom rá!

BÁBU Jaj, de szúrós itt valaki!

DOMINIK Lili az egyetlen, aki... Mit gyónok én pont neked?

BÁBU Feloldozlak. Ámen.

DOMINIK Szemétkedsz?

BÁBU Nem szoktam. Most mennyi van?

DOMINIK Mi mennyi?

BÁBU Nő.

DOMINIK (megvonja a vállát) Kettő. Három.  
(csend) Négy.

BÁBU Jól bírod. Hány éves vagy?

DOMINIK Ötvenvalahány.

BÁBU Ne már! Nem mered kimondani?

DOMINIK Nem számít.

BÁBU Ki a kedvenced?

DOMINIK Jegeljük a témát!

BÁBU Jaj, de svéd!

DOMINIK (dühösen megrázza)

BÁBU (hirtelen) Gerti?

DOMINIK (önkéntelenül elmosolyodik) Mi van vele?

BÁBU Mit vigyorogsz?

DOMINIK Nem vigyorgok.

BÁBU Úgy tűnik pedig. Jó vele, mi?

DOMINIK (megvonja a vállát)

BÁBU Ezt megtartod?

DOMINIK Nem ez!

BÁBU Ja!

DOMINIK Nem tudom.

BÁBU Jobb úgysem lesz.

DOMINIK Tudom.

BÁBU Akkor?

DOMINIK Meglátjuk.

BÁBU (körülnéz) Miért ide hozod mindegyiket?

(Andor nagy sóhajrással felébred. Dominik ledobja a bábút, mered maga elé, mintha a másik ébredésére várt volna.)

ANDOR Micsoda kalandok, ugye? Ilyet a svédek-nél nem tapasztaltál, ugye?

DOMINIK Nem vagyok svéd!

ANDOR Pedig azt mondtad.

DOMINIK Sose mondtam.

ANDOR Akkor magyar vagy?

DOMINIK Öreg, most már állj le! Szerinted milyen nyelven beszélünk? Milyen nyelven?

ANDOR Magyarul.

DOMINIK Akkor?

ANDOR Peruban is beszélnek magyarul. Édes-anyám bátyja például ott élt...

DOMINIK     Anyád bátyja? Ha? Magyar volt? Magyar? Magyar. Ugye? Ugye?! Mindenki magyar, basszameg!

(Csend. Andor nézegeti a véres ingét, tapogatja tagjait. Észreveszi, hogy a kötésből egy vasdarab áll ki.)

ANDOR        (vonyítva) Oh! Oh! Oh!

DOMINIK     Nyugi, Gerti lekezelt, ha kijutunk, majd bemész egy kórházba, ott kihúzzák.

ANDOR        Uramatyám!

DOMINIK     (csend) Hogy sikerült ezt?

ANDOR        Vízelnem kellett.

DOMINIK     (nem érti)

ANDOR        Tudod, mennyire szemérmes vagyok. Ke-restem egy zugot, ahol nem zavarok. A raktárban.

DOMINIK     Zugot?

ANDOR        Megláttam egy árnyat. Megijedtem. És be-zuhantam a polc mögé.

DOMINIK     (csend)

ANDOR        Bárkivel előfordulhat.

DOMINIK     Nem tűnt fel, hogy a folyóson lóbaszó betűkkel ki van írva az ajtóra, hogy to-i-let-te?

ANDOR        (elgondolkodik) Valóban. Erre nem gon-doltam.

DOMINIK     Szerencséd van, az Özvegy és Gerti ösz-szefoltozott.

ANDOR        Kedves tőlük.

DOMINIK     (körülnéz) Eddig sem voltam oda a szín-házért, de most kifejezetten megutál-tam.

ANDOR        (észreveszi, hogy Dominik fején van egy ragtapasz) Mi történt veled?

DOMINIK (önkéntelenül a fejéhez nyúl) Semmi.

ANDOR (csend) A többiek?

DOMINIK Ruhát keresnek Gertinek. Fázik.

ANDOR Értem. (szívéhez szorítja a kagylót) Édesanyám már nagyon idős. Kilencvennégy. Apámat nem nagyon ismertem. Tudtad, hogy az Andrássy régen Sztálin út volt? Ott ismerkedtek meg a szüleim. Édesanyám lett édesapám főnöke az irodában. A Sztálin út 60-ban. Ahányszor elmegyek előtte, mindig eszembe jut, hogy volt egy apám is.

DOMINIK Muszáj ezt?

ANDOR (meghúz egy pálinkás üveget) Édesanyám nem akar már élni.

DOMINIK A kilencvennégy bőven elég.

ANDOR Néhány órával ezelőtt még azon jajongtam volna, hogy mi lesz velem nélküle. És most megszakad a szívem, de már nem félek az élettől akkor sem, ha ő nincs.

ÖZVEGY (érkezik) Látom, jobban van a fiatalúr. Nagy volt az ijedelem első ránézésre. (nézi a kiálló vasdarabot) Ezt majd érdemes lesz kórházban is megnézetni. Csak hogy tudja, Dominik egy igazi hős. Azzal a flex szerszámmal szétvágott mindent, hogy kiszabadítsa onnan. Ilyen elszánt-ságot még sosem láttam.

DOMINIK Ja.

ANDOR (hálásan) Köszönöm. (elérzékenyülve folytatja) Lemondtam édesanyámról. Nem tudom, ezt miért mondom el, talán az ital az oka! (felsír) Már nem akarok vele élni.

ÖZVEGY Persze, persze.

ANDOR (hirtelen) Én vagyok a kurva isten!

ÖZVEGY (felháborodottan) Párdon!

ANDOR Apám mondta ezt mindig. 4-5 éves voltam, és zokogva menekültem előle. S arra gondoltam, hogy megkeresem Isten bácsit, és megvigasztalom, mert egy isten nem lehet kurva, az apám pedig nem igazi isten.

ÖZVEGY (egy üres üveget emel fel) Megkérdezhettem, hogy ebből a pálinkából is fogyasztott, kedves Andor?

ANDOR Hatvan éve keresem Istent, de nem találom. Helyette rabságban éltem édesanyámmal, akit elfogadtam, megszerettem. S nem tehettem mást, maradtam a kicsi fia. Nem tudtam szabadulni mellette! És nem is akartam. Ez a Stockholm-szindróma, ugye?

DOMINIK Hahaha.

ANDOR Így maradtam egy életen át a Fiú.

ÖZVEGY Dőljünk le egy kicsit, aztán Gertikével ránézünk erre a kötésre!

ANDOR Nem dőlök! (felugrik) Hasta la vista, baby!

DOMINIK Részeg vagy. Nyugodjál le, öreg!

ANDOR Nem nyugszom. Keresem az igazam.

DOMINIK Nyugi van! Nemrég még sírva akartál hazaszaladni anyukához.

ANDOR Már nem akarok. És ne nyugizz nekem! (átéléssel) Megvilágosodtam.

ÖZVEGY De hát mitől?

ANDOR (széttárja a karjait, mutatja a színházat) Ettől. A színház felszabadított.

DOMINIK Nyugi... izé... Ülj le, nehogy kiessen a beled!

ANDOR Nekem senki se mondja meg, hogy mit csináljak! (rohangál) Enni fogok egy hamburgert. Veszek egy tévét, de olyat, ami netflixes. Nem kötök nyakkendőt az Operában! Felülök egy villamosra, és megfogom a kapaszkodót. Belelépek minden

pocsolyába. És bemegyek egy zsúfolt papírboltba a Körúton!

DOMINIK Mekkora egy sznob vagy te!

ANDOR (hosszan néz Dominik szemébe, eltökélten, harciasan) Sznob vagyok?

DOMINIK (állja a tekintetét) Egy kurva nagy töketlen sznob vagy.

ANDOR (összerázkódik, hosszan néz) Igen. Az voltam.

DOMINIK (szúrósan néz) Látszik rajtad.

ANDOR (eltökélten közelebb hajol) Egyszer majd megáll az idő, a pillanattól percek, órák lesznek, és elindul a kéz, arcomon iszonyú fájdalom terül el, de az a pofon, ami mély búgással csattan el a lelassult valóságban, az a pofon felébreszti bennem az erőt, amire egész életemben vártam, és akkor leszek szabad végre, szabad leszek halálomig. És azt majd mindenki látni fogja.

DOMINIK (csend) Megkapod, csak kérned kell.

ANDOR (sziszegve) Jó.

DOMINIK (férfiasan elnyújtva a szót) Jó.

ÖZVEGY Szép, színpadias szópárbaj.

ANDOR (le nem veszi tekintetét Dominikről)

(Jön vissza Gertrúd. Egy elegáns bundában, erősen kisminkelve, kezében egy üveg vodkával, üdén, kecsesen, boldogan.)

GERTRÚD A díva színpadra lép.

DOMINIK (ellép Andortól) Mi ez rajtad?

ANDOR (ámulva) Gyönyörű!

GERTRÚD (megpördül) A független nő.

DOMINIK (ijedten) Mi van?

GERTRÚD (kéjesen sóhajtott)

DOMINIK (gyorsan letépi a ragtapaszt, felordít a fájdalomtól) Mi van? Most szakítasz?

GERTRÚD Veled? Ugyan! Hogyan tudnék?

DOMINIK Akkor mit játszod magad?

GERTRÚD Én játszom?

DOMINIK Nem is én.

GERTRÚD (odapördül Andorhoz) Andor, édes, játszik itt valaki? (észreveszi a sebet) Ezt majd egy kórházban meg kellene nézetni! (újra díva) No? Játszik itt valaki?

ANDOR (nem érti)

GERTRÚD A játszótársam, mondd, akarsz-e lenni?

ANDOR (lelkesen folytatja) Akarsz-e mindig, mindig játszani? (Özvegynék) Kosztolányi!

DOMINIK (nem érti Gertrúd választékosságát) Mi ez? Miért lettél ilyen?

GERTRÚD Özveggy barátom, elég Bolondnak tűnök? Vagy mit mond a Taró? Ki vagyok én?

ÖZVEGY (lelkesen előkapja a kártyapaklit, lapozgat, húz) Nem lehet kérdés: Császárnő!

GERTRÚD Oh! Császárnő!

ANDOR (lelkesen) Szabad lettem!

GERTRÚD Valóban? Én is voltam. Nagypám tanyáján, a diófa alatt, a megterített asztal mellett, együtt a családdal, a családdal. Az volt a szabadság! Mint egy chilei ültetvény felszabadított rab-szolgája, úgy ugrándoztam a szabadságom lelkesedésével.

DOMINIK Te sosem szoktál így beszélni.

GERTRÚD Domi, édes, ez nem én vagyok. (mutatja a bundát) Aki belőlem szól, az az Asszony!

ÖZVEGY Szó se róla, tényleg pompázatos a határozottsága. Mint egy Császárnő!

DOMINIK (harciasan) Mert azt mondta a tahó?

ÖZVEGY Taró, kérem.

DOMINIK (mélyen a szemébe néz) Tudom, de direkt mondtam tahónak.

GERTRÚD (Özvegynék, Dominikre mutat) Nem tudok élni nélküle. Ennek akkora fasza van!

ANDOR (félrenyel)

GERTRÚD Jó, kemény, svéd orom.

DOMINIK Gusztustalan vagy. Ezt fejezd be!

GERTRÚD Pedig pont annyira svéd, mint elcsábíthatatlan!

ÖZVEGY Drágám, ne beszéljen így élete párjáról!

GERTRÚD Milyen életem párjáról? Miért, szerinted a feleségét, a gyermeke anyját nem tömi?

DOMINIK (megragadja Gertrúdod) Állítsd le magad! Közönséges vagy.

GERTRÚD Még szép! Színpadon állok dívaként. Mit vársz?

ANDOR (Özvegynék) Én ki vagyok? A Császár?

ÖZVEGY (Andor húz egy lapot) Oh! Andor a Mágus.

GERTRÚD Andor a Mágus!

DOMINIK Fejezd már be!

GERTRÚD Domi, nem tudom befejezni. (Özvegynék) És Dominik? Ő a Császár, ugye?

ÖZVEGY (húz egy lapot, bólint) Pontosan.

GERTRÚD Mily' meglepő! (átöleli Andort) Én mégis a Mágust választom.

(Gertrúd, kifejezetten Dominiknak játszva, rátekeredik Andorra, mint egy kígyóbűvölő nő. Andor néha felszisszen a fájdalomtól, de élvezzi az aszszony közelségét.)

ANDOR (ámulva) Mi történik velünk? Mágia? Én tettem?

DOMINIK (határozottan) Elég volt.

GERTRÚD Te hoztál színházba. Miért pont ide kellett jönnünk?

DOMINIK Nem én hoztalak.

GERTRÚD Cáfold! (magának) Anyám, milyen ez a szó! (fennhangon) Cáfold, Dominik!

DOMINIK Ne fogdozd!

GERTRÚD Mert?

DOMINIK (nagyon ideges)

GERTRÚD (kiesik a szerepből) Bassza meg! Bassza meg!

ANDOR Kérlek, Gertrúd, én...!

GERTRÚD Mire kérsz? (Dominikra mutat) Csesszétetek meg, nekem ez a családom, ez! Se anyám, se lányom, se nővérem, se húgom, senkim sincs, csak ez a Domi.

DOMINIK Gerti, sokat ittál.

GERTRÚD Biztos is! (fájdalmas nosztalgiával) Egész gyerekkoromat nagyanyáméknál töltöttem. Annyian voltunk, de annyian! Nekem az a család, amikor tele van a ház. Tele van a családdal. Futkosnak a gyerekek.

ÖZVEGY (feszült csend után) Bizony, a család, az fontos.

DOMINIK Mekkora közhely, te jóég!

ÖZVEGY Még ha az is, igaz.

GERTRÚD (mint egy kislány) Halljátok?

ANDOR Mit?

GERTRÚD (utánozza a felforrt teavíz süvítésének hangját) Forr a víz, kész a tea, nagymama kitölti, én fújom, mert forró. (hallgatózik) A fák! (utánozza a szélben zizegő fakoronák hangját) A szél játszik

egy melódiát - dédikém mondta így.  
Sssss... Sssss...

ANDOR Nem hallom.

ÖZVEGY (behunyt szemmel) Én kristálytisztán.

GERTRÚD (utánozza a kaszát élező kaszakő hosszú nyekergését) Nagypám a tokmányból kivette a víztől csöpögő kaszakövet, húzogatta a kasza élein, és mi csak néztük, és hallgattuk azt a csodát. (felsóhajtott) Oh, de szép emlék!

ANDOR (hallgatózik) Én nem hallom.

GERTRÚD Dehogynem! Figyelj! (hallgatózik) A nehéz kőrisfa nyél suhan. Majd megáll. Nyekeregve lekerül a vas. Az üllőn csattan a kalapács. Csatt!

(Gertrúd a mikrofonhoz lép. Innentől egy pillanat, egy gondolat kiteljesedését látjuk, zenei aláfestéssel. Elképzelt koreográfia szerint történik minden.)

**FÉRFIAK** Héj, kasza! Szomjas a tokmány.  
Héj, kasza! Sír a boszorkány.  
Ssss.  
Héj, kasza! *Su casa mi casa.*<sup>6</sup>  
Héj, kasza!

**GERTRÚD** Nagypám markában feszül a szűz kasza.  
Nagyanyám csodálja, mily' kemény a...

**FÉRFIAK** Ssss!

**GERTRÚD** Nagypám, nagyanyám! Révedek a múltba.  
Pillangó az égre, édesvíz a kútba.  
Megyek, nem megyek, megyek, elmegyek.  
Sisteregve állok a parázson.  
Nekem volt családom.  
Nekem már nincsen családom.

Nagyanyám megszülte apámat egy reggel.  
Apám ezért verte anyámat nagy kedvvel?  
Ha este lett volna, szeretett volna.

---

<sup>6</sup> *A te otthonod az én otthonom. (spanyol)*

Szerethetett volna! De nem így gondolta.  
Megyek, nem megyek, megyek, elmegyek.  
Sisteregve állok a parázson.  
Nekem volt családom.  
Nekem már nincsen családom.

Császárnő lehetnék, de maradok az Asszony,  
Kinek csók helyett pofon landol az arcán.  
Méltóságom eladom, kéjesen feladom.  
Szerelmem már nincs, de van gazdag gazdám.

Legyen bármi! Már nem érdekel.  
Leszel a titkom? Leszel a titkom?  
Kitárom szívem, ha így kérdezel.  
Leszel a titkom? Leszel a titkom?  
Nekem a magány az otthonom.  
Nélküled, itthon.

Lili!

FÉRFIAK Li-li-li-li.

GERTRÚD Hol vagy Lili!

FÉRFIAK Li-li-li-li.

GERTRÚD A kicsi Lili!

FÉRFIAK Li-li-li-li.

GERTRÚD Nincsen családom, nincsen Lili!

(Vissza a valóságba. Az eddigi felfokozott hangulat hirtelen eltűnik, mint amikor egy tudatmódosító szer hatása elmúlik.)

GERTRÚD (mikrofonba) Lili!

DOMINIK Mi van?

GERTRÚD Az én házam, az én színházam. (elgyengülve a földre csúszik) Mi történt itt?

ANDOR (nem érti bódultságát) Mi történt velünk?

ÖZVEGY (sejtelmesen) Semmi sem történt, barátaim.

ANDOR (hallgatózik) Azt hiszem, most nagyon félek.

DOMINIK Jaj, ne már! Néhány perce még mekkora hőst játszottál.

ANDOR (szemtelenül) Hatásvadász túlzás volt.

DOMINIK (Gertrúdnak) Milyen Lili? Milyen kalapács? Mit akarsz tőlem?

GERTRÚD (szárazon) Nekem már nincsen családom!

ANDOR (megöleli Gertrúdöt) Nekem sincsen családom! (a hasfájdalomtól felkiált) Aú!

GERTRÚD (fájdalommal) Nekem már sohasem lesz családom!

(Mindhárman lerogynak a földre, mint egy erős másnaposság hatása alatt szoktak az emberek.)

DOMINIK Mi volt ez? (Özvegynak) Te csináltad?

ÖZVEGY De kérem!

DOMINIK Bekábsziztál minket?

ÖZVEGY Kedves Dominik, nem történt semmi. A bezártság néha megmutatja belőlünk azt, akik és amik vagyunk.

DOMINIK (fogja a fejét) Kezdek megzakkanni. És nem értek semmit.

ÖZVEGY (színpadiasan) Ím, ez a Színház!

ANDOR Micsoda isteni akaratnak köszönhetem, hogy átfordult az életem? Akartam? Vagy nem akartam? Fel nem foghatom.

ÖZVEGY Andor, drága barátom, nem az Isten, hanem az Ember. (végignéz rajtuk) Pihenjenek, barátaim! Hamarost érkezik a finálé! (elindul, de megáll Dominik előtt) Hazugságban élni lehet, sőt, kényelmes is. De hazugságból gyártani egy hazug életet, az megbocsáthatatlan. A pokolból minél gyorsabban ki kell evickélni. Mert "a pokolnak nincs feneke, szólt. Aki belebukik, abban a zuhanás örök." Örülök, hogy ismét találkozhattunk, Dominik.

---

<sup>7</sup> idézet Hamvas Bélától (Karnevál)

DOMINIK (fenyegetően) Ki vagy te? Mit akarsz tőlünk? Miért laksz itt?

ÖZVEGY (hallgat)

DOMINIK Mondj már valamit!

ÖZVEGY A szó ezüstöt ér, hallgatni arany.

(Az Özvegy hosszan súg valamit Dominik fülébe, majd magára hagyja az elmélázó társaságot.)

ANDOR (imitálja az imádkozást) Jóistenem!

DOMINIK (letaglózva ül le Gertrúd mellé)

GERTRÚD Nekem nincsenek nagy vágyaim. Kimosni a ruhád, megteríteni az asztalt, elmosogatni utánad, leülni veled a tévé elé, megfőzni a kávé. Esetleg egy Karácsony este!

DOMINIK (szárazon) Ja.

GERTRÚD Hamarosan kiszabadulunk innen. S minden kezdődik előlről. Vagy folytatódik. (kérdően Dominikra néz) Vagy más lesz?

DOMINIK (csak néz maga elé)

GERTRÚD Miért mondta az Özvegy, hogy jön a fiánálé?

DOMINIK (nem válaszol)

GERTRÚD A színházban ilyenkor szoktak egy hatalmasat veszekedni. Aztán valaki meghal, vagy elrohan, vagy sír. És jön a függöny. (körülnéz) Itt nincs függöny. Érdekes. (csend) Majd megnézzük együtt a Moszkva teret? Tudod, az a film. Akkor érettségiztem én is. Te már Svédben voltál. Kíváncsi vagyok. Állítólag nagyon élethűen meg lett csinálva. 1989. Tudtad, hogy a csirke a legközelebbi rokona a dinoszauruszoknak? Ezt a tételt húztam.

DOMINIK (szárazon) Mennyit beszélsz!

GERTRÚD Hm. Az elmúlt néhány évtizedben nem nagyon beszélgettünk. Csak izéltünk. Jó sokat. (elmosolyodik) Szerinted, ha ez egy előadás lenne, mi lennénk a főszereplők?

DOMINIK (nem válaszol)

GERTRÚD Lili tényleg kinevetett, amikor odaadtad neki a CD-t? (csend) Tudod, amit én csináltam neki, a Duran Duran számokból! (hirtelen) Tényleg jön a finálé? Gondolom, veszekedni fogunk! Megütsz?

DOMINIK (összehúzza szemöldökét)

GERTRÚD (reménykedve) Megütsz? (csend) Néha szeretnék olyan szavakat használni, mint sztereotípia, halmaz, metamorfózis, koedukált. Egy olyan átlagos életet élőnek lenni, akinek mindene megvan, aki tudott tanulni, aki tud tudni. (Andorra mutat) Mint ez. Lehet, hogy nem izgalmas, de nem kell mindig izgalom. (csend) Na? Nem veszekszel?

DOMINIK Nem.

GERTRÚD Mi van, ha ez az Özvegy egy sorozatgyilkos? És így akar kicsinálni minket?

DOMINIK Nem hinném.

GERTRÚD Minden sorozatgyilkos egy pszichopata.

DOMINIK Akkor már inkább Andor az, nem?

GERTRÚD (Andorra néz) Ez? (Andornak) Gyilkoska vagy, hahó?

ANDOR (magában motyog) Egy földöntúli hatalom követe az Özvegy. A mi javulásunkra tett mindent. Segített.

GERTRÚD (Dominiknak) Néztem a nézőket az előadás alatt, és mindenki olyan kiegyensúlyozott, boldog volt. Önfeledten nevettek. Közben pedig mennyi-de-mennyi örült lehet egy színházi előadás nézőterén! Ülünk egy vadidegen mellett, aztán le-

het, hogy titokban csigákat öl. Vagy sarrat eszik. Vagy olyan buta, hogy azt sem tudja, hol van.

DOMINIK (hirtelen) Mint az a szerencsétlen, aki a ruhatárost megkérdezi, hogy hol van itt a ruhatár.

GERTRÚD (sértődötten) Nem láttam a kiírást.

DOMINIK Persze.

GERTRÚD Most finoman lebutázol?

DOMINIK Annyira nem finoman.

GERTRÚD Nem vagy képes elfogadni... partnerednek. Sosem mondasz semmit, amitől nőnek érezhetném magam.

DOMINIK (megalázón) Nem tudsz parkolni.

GERTRÚD (lassan esik le neki) Hogy te mekkora egy érzéketlen vagy!

DOMINIK Úgy gondolod?

GERTRÚD Fel nem foghatom, hogy rád nincs hatással, hogy egy színházban töltöttél órákat!

DOMINIK A színészek hogy imádhadják az ilyen buta picsákat játszani!

GERTRÚD (nem érti) Ja.

DOMINIK Ugyanílyen borjúszemekkel néznek, ahogy te, drága Gertike, ugyanilyen karcsapásokkal háborognak. Ugyanígy kitátják a szájukat, ha felháborodnak. És naiv, buta tekintettel hisznek el minden faszságot. De a színészek a meghajlás után átöltöznek, és az Irányi utcában már teljesen normális emberként mennek át a túloldalra. Mert levették a butaság álarcát. Látod, tudok én szépeket is mondani az anyanyelvemen!

GERTRÚD (lassan megérti) Te most lebutázol engem? Te...! Te...! Műveletlen vagy.

DOMINIK Igen, az vagyok. Mert nincs otthonom. Mikor leléptem, még a fehérterrorral fenyegetett a Grósz, mikor hazajöttem, már

a Parlamentbe hajókázta a koronát Orbán.  
'88-ban még az Első Emeletre denszeltünk, aztán hirtelen a Shygys szólt a Bahnhofban. Hogy mi volt közte? Fogalmam sincs.

GERTRÚD Te...! Te annyira csak magaddal tudsz foglalkozni! Egy egoista, önző paraszt vagy, egyáltalán nem Császár. Mert egyáltalán nem tudsz szeretni! Nem tudsz érezni!

DOMINIK Egyáltalán nem tudok. Ez van! Mit csináljak?

GERTRÚD Akkor én minek vagyok?

DOMINIK Fogalmam sincs.

GERTRÚD Tudd meg, hogy elhagylak! Egy életre elfelejtelek. Sohasem voltál, érted? Sohasem adtál semmit, csak kaptál, kaptál, kaptál. Egy senki vagy! Egy szerencsétlen lúzer vagy.

DOMINIK Mondd csak, jöjjön ki belőled!

GERTRÚD (feldúltan) Senki sem szeret. Semmi nem marad utánad, nem is fognak rád emlékezni! Semmi sincs. Se egyéniséged, se erőd, se tudásod, se hazád, semmi. Nem vagy férfi se!

(Dominik felemeli az öklét, lendületet vesz, hogy lecsapjon Gertrúdra.)

DOMINIK Nem igaz!

(Sötét.)

# 4.

---

(Dominik a földön fetreng, két kezét az ágyékára szorítva. Gertrúd fájdalmasan sziszegve masszírozza lábfejét, majd Dominik fölé hajol aggódva. Érkezik az Özvegy egy takaros kis bőrönddel a kezében, kabátban, kalapban.)

GERTRÚD      Fáj?

ÖZVEGY        Ez nagyon fáj, kedves.

(Gertrúd ölébe veszi a szenvedő Dominikot. Az Özvegy Andorhoz lép, hosszan súg valamit a fülébe, majd átad neki egy kulcsot, és méltóságteljes lépésekkel elsétál, Andor felsír, majd megy utána.)

GERTRÚD      (Dominiknak) Ne haragudj!

DOMINIK      Gerti, ezt most tényleg bebuktuk.

GERTRÚD      Ne mondj ilyet!

DOMINIK      Egy színész a színdarabban kiállhat a fénykörbe, és elmondhatja, hogy egy senki vagyok, hazugság az egész életem, sosem lettem svéd, és sosem voltam magyar sem, hazudtam a munkámat, hazudtam az egzisztenciámat, hazudtam a családomat, a gyerekeimet, mert nincs, nincs, nincs, csak én vagyok egyedül ebben a rohadt világban egy tizenkét éves uszkárral összezárva az albérletembe, napról-napra megélve a semmiből, amit ez a rohadt világ ad nekem, és csak akkor tudom elfogadni, hogy vagyok valaki, ha csóbuta nőkkel elhítem, hogy én vagyok a tökéletes, én vagyok a megváltó, én vagyok a férfi. Én vagyok a Császár! Ezt, ha a színésztől hallja, mindenki elhiszi, miközben nagyon is tisztában vagyunk vele, hogy ez nem létezik, ilyen

őszinteség nincs a valóságban. Pedig van.

GERTRÚD (hosszú csend után, könnyes szemmel) Neked van egy kiskutyád?

DOMINIK (körülnéz) Hol van az Özvegy?

GERTRÚD Neked van egy tizenkétéves kiskutyád?

DOMINIK Hova tűnt az öreg?

GERTRÚD Elveszítesz, hát nem érted?

DOMINIK (megrázza) Nem veszítelek el!

GERTRÚD Már nem tudok így élni! Akarom Lilit.

ANDOR (jön vissza, Dominiknak) Tudod a titkát, ugye? Neked is elmondta.

DOMINIK (Andornak) Hol van az Özvegy?

GERTRÚD Hogy döntesz, Dominik?

DOMINIK Nem tudom. Hol van az öreg?

ANDOR Elment.

GERTRÚD (nem tér magához) Lili egy kutya? (Andornak) Lili egy kutya?

DOMINIK Hol van?

ANDOR Elment.

DOMINIK Hogy érted, hogy elment?

ANDOR Összecsomagolt, kinyitotta az ajtót, és elment.

DOMINIK Milyen ajtót?

ANDOR (mutatja) Azt. A fekete vasajtót.

DOMINIK Hogyan? Az felxszel sem nyílt ki.

ANDOR (mutatja a kulcsot) Ezzel.

GERTRÚD Van kulcs?

ANDOR Ez az.

DOMINIK Gerti, hazamegyünk. Minden jó lesz, hidd el!

GERTRÚD Lilihez?

ANDOR (Dominiknak) Tudod a titkát, ugye?

DOMINIK (Gertrúdnak) Majd hozzá is, de előbb...  
(Andornak) Kérem a kulcsot.

ANDOR Nem.

GERTRÚD (döbbenten) Lili egy kutya? Domi! Már Lilit sem akarom. (eszmél) Hiszen nincs is Lili. Nincs is kislányod. (ordít) Nem akarom már!

DOMINIK Mi az, hogy nem? (Andornak) Mi az, hogy nem?

ANDOR Nem akarok elmenni.

GERTRÚD Nagyon szerettelek, Domi.

ANDOR Itt akarok maradni. Itt jó.

DOMINIK Kérem a kulcsot!

ANDOR Nem akarok innen elmenni.

GERTRÚD Én sem.

DOMINIK Teljesen elment az eszetek? Kérem a kulcsot!

ANDOR Nem! Sohasem!

(Dominik felemeli öklét, és lecsap. Andor állkapcsa reccsen. Mindez ezerszeresen lelassítva. Dominik arcán állati düh. Andor arcán isteni átszellemülés, miközben az ütés betalál. A kagyló kiesik a kezéből, lassan forog a levegőben, majd lehullik a földre. Az idő visszaáll eredeti kerékvágásába, Andor a földön landol, Dominik fölötte ordít.)

ANDOR (könnyes szemmel) Szabad vagyok.

DOMINIK Kérem a kulcsot!

ANDOR Neked is elmondta. Akkor miért csinálod ezt? (hirtelen mozdulattal lenyeli a kulcsot)

DOMINIK Te megvesztél?

ANDOR (fuldoklik)

GERTRÚD      Sosem választottál engem! De itt jó. Itt csak mi vagyunk. Itt van Lilink. Itt csak az enyém vagy.

DOMINIK      (Andornak) Én most kibevezlek.

GERTRÚD      Én vagyok a Színház Császárnője! (táncol) Én vagyok!

(Andor elszántan feláll, Dominik kissé megijed, hátrál.)

ANDOR          Özveggy Kovács Pál búcsúzóul azt mondta nekem: „Ha szeretünk valakit, ez a szeretet halálíg érvényes. És ha az, akit szerettünk, hibázik, és nem tudja kijavítani a hibáját, akkor nekünk kell megtenni helyette.” És ő megtette. Jót tett velünk. Nem látod? Megváltoztunk.

(Dominik ráugrik Andorra, próbál lenyúlni a torlán. Andor védekezik.)

ANDOR          Nem adom!

DOMINIK      Megöllek!

(Andor kiszabadul. Felkapja a nyílpuskát.)

DOMINIK      (megijed) Ezzel nem tudsz lelőni. Nem igazi.

ANDOR          Ne közelíts!

GERTRÚD      (felsikolt)

DOMINIK      Tedd le azt a fegyvert!

ANDOR          Nem teszem!

GERTRÚD      (ámulattal) Tisztára, mint az előadásban!

DOMINIK      (felkap egy széket) Én most agyoncsaplak! Én most agyonverlek!

GERTRÚD      Domi, ne!  
ANDOR        Én nem megyek el innen.  
DOMINIK      (ordít) Engem nem zárhattok be!

(Egy nagyzenekari felütés után halk dallam szólal meg. Innentől egy kortárs operában vagyunk, ahol a valóság egy lehetséges megoldásaként lassanként egy idilli álmovilág jelenik meg az éneklő szereplők által. A színpad is átalakul, egy színes színpaddá változik. A szereplők jelmezeket kapnak, s átszellemülnek: megszületett a színdarab!)

**FIÚ            Hitem erős.**

GERTRÚD      Itt vagyok.

DOMINIK      Gerti?

**ASSZONY      Itt vagyok mögötted.**

**SVÉD          Nem látlak, Asszony.**

**FIÚ            Hitem erős.  
Megtaláltam magam,  
elveszve a világban  
új életem megkezdhetem.  
A hitem erős.  
Van hitem.  
Sosem hittem,  
hogyszer lesz  
még hitem.**

**KÓRUS        Túl sok a hit.**

**SVÉD          Bezárva találtam rád,  
te édes, te drága,  
te szerelmes Asszony.  
Bezárva nyílt meg  
a szívem, a lelkem.  
Mert rád találtam.  
Mert rád találtam!**

**ASSZONY      Ne mondd! A szavakra  
már nincs szükséged.  
Nincs már hang,**

és nincs már zengő,  
 rezgő nesz.  
 Nincs zúgás, zengés,  
 nincs láрма.

SVÉD           Mi nincs?  
                   Mi nincs?

ASSZONY       Ami nincs, csak az volt egykor,  
                   ami van, az hiányzott  
                   a lelkemnek.  
                   A lelkemből.

EGYÜTT        Bezárva találtunk egymásra.  
                   Újra él a múlt.  
                   Feléledt a jelen,  
                   s virágba borul a jövő.  
                   Kinek köszönjük?  
                   Kié a hála?  
                   Ki, az ki mára  
                   téged hozzám terel?  
                   Engem hozzád vezet.

ÖZVEGY        Én! Én! Én vagyok az,  
                   ki most, ki most  
                   a télre tavaszt,  
                   a nyárra őszt hoz el.

ASSZONY        Az Özvegy!  
 SVÉD            Az Özvegy!  
 FIÚ             Az Özvegy!  
 KÓRUS          Az Özvegy!  
 ÖZVEGY        Igen. Én  
                   az Özvegy vagyok.

FIÚ             Hibát követtem el.  
                   Engem rászedtek.  
                   Naivságomat használták,  
                   és elveszítettem  
                   a szintiszta, józan  
                   ítélőképességem.  
                   Fiú voltam,  
                   mert hagytam,  
                   hogyan legyek,  
                   az maradjak.  
                   Anyám óvott.  
                   De jaj! Hiába

SVÉD  
FIÚ

az a szeretet,  
ami valójában rabság.  
Stockholm szindróma.  
Menekülni nem volt esély.  
Csak a csoda,  
csak a csoda  
ígért egy kiutat.  
S lám! A csoda eljött,  
mert bezárva,  
összezárva,  
rákényszerítve  
a kéretlen  
együttlétre,  
fogoly voltam.  
És lám, megtörtént!  
Ím, egy támogatójegy  
által ide betértem,  
s a kiutat  
megtaláltam.

KÓRUS

Mind megtalálta.  
Mind megtalálta,  
mit keresett.

SVÉD

Hazám nem volt  
sem itt, sem ott.  
Kerestem otthonom  
itt és ott.  
Szeretsz-e még?  
Szeretsz-e még?

ASSZONY

Igen.

SVÉD

Évtizedek elmúltával  
végre megtaláltam  
hazám.  
Ott, ahol szeretsz,  
ott van az otthon.  
Ahol csókkal fogadsz,  
ott vagyok otthon.  
Itthon vagyok otthon.  
itthon az otthonom.  
Magyarhon,  
te édes haza!

ASSZONY

Csitt!  
Ne szólj többet!

|         |                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         | Szeretsz-e még?                                                                                                                                                                                                                                              |
|         | Szeretsz-e még?                                                                                                                                                                                                                                              |
| SVÉD    | Igen.                                                                                                                                                                                                                                                        |
| FIÚ     | Hitem megtaláltam.<br>Megkaptam a hitem.<br>Mindig erre vágytam,<br>hogy legyen végre hitem.<br>Már azt hittem,<br>hogy sohasem lesz hitem,<br>de most lett.<br>Lett hitem.                                                                                  |
| KÓRUS   | A fiúnak hite lett.<br>A fiú már hisz<br>Istenben és önmagában.                                                                                                                                                                                              |
| ASSZONY | Család.<br>Ahol az Asszony szeretni tud.<br>Család.<br>Hol a gyermek felnőtt.<br>Család.<br>Ahol, ha nincs is gyerek,<br>de egy icipici kiskutya<br>dorombol a paplan alatt.<br>Köszönöm, drága,<br>köszönöm, hogy megkaptalak<br>téged.                     |
| SVÉD    | Együtt egy család vagyunk.<br>Pompás!                                                                                                                                                                                                                        |
| ASSZONY | Mondd, miért szeretsz?                                                                                                                                                                                                                                       |
| SVÉD    | Szép vagy, bájos vagy,<br>a formás alakod is elámít,<br>ahogy kacagásod csilingel,<br>ahogy bohókásan nevetsz, szeretem,<br>a kebleid formája festeni való,<br>főztödet eszem,<br>és ágyneműt is kaptam tőled,<br>de a kék szép szemed<br>a legkápráztatóbb. |
| ASSZONY | Hazudsz, pimasz!                                                                                                                                                                                                                                             |
| SVÉD    | Ha hazudtam is,<br>csak érted.                                                                                                                                                                                                                               |

ASSZONY      Na, jó!

ÖZVEGY      A Papnő megnyugvást ígért.  
A szenvedő fellélegezhetett.  
A szellem tovább már nem kísért,  
hisz a szívekben béke lett.

KÓRUS        Mind megtalálta,  
mit keresett.  
Mind megélheti álmát,  
mert a szeretet  
mindig győz.  
Mert a szeretet,  
mert a szeretet  
mindig győz.

FIÚ            Isten.

KÓRUS        Isten!

SVÉD          Haza.

KÓRUS        Haza!

ASSZONY      Család.

KÓRUS        Család!

ÖZVEGY      Béke.

(Csend. Megszólal egy porszívó, ami egy idő után elhallgat. Lépesek, majd egy ordítás: „Van ott valaki?” Újraindul a zene.)

KÓRUS        Ahol az Özvegy békére lel.  
Ahol a Fiú hite felkel.  
Ahol az Asszony többé nem retten.  
Ahol a Svéd megpihent kedden.

(Függöny.)

Gárdony-Budapest, 2024